

Bedömning av finansierings- ansökningar i stiftelsen

Stiftelser och fonder rf, Helsingfors 2026

Författare: VD Liisa Suvikumpu, Stiftelser och fonder rf

Grafisk layout och infografik:

Anne Kaikkonen, www.timangi.fi

Svensk översättning: Johanna Grönlund

ISBN ISBN 978-952-68460-9-5 (pdf)

Stiftelser och fonder rf är en förening för finländska stipendiegivare, den enda intresse- och understödsföreningen för stiftelser i Finland. Våra cirka 250 medlemmar stöder årligen vetenskap, konst och övrig samhällelig utveckling med totalt över en halv miljard euro. Våra medlemmar följer *God stiftelsepraxis*.

www.saatiotrahastot.fi/sv

Innehåll

Bedömning, makt och ansvar	4
Bedömning som en del av större helhet	5
Grundprinciper för bedömning	7
Roller och ansvar	8
Jäv och opartiskhet hos experten	9
Genomgång av behörighet och villkor	11
Konfidentialitet och dataskydd	12
Allmänna innehållsliga bedömningskriterier	13
Beviljat belopp och delfinansiering	18
Hållbarhet och tillgänglighet	19
Artificiell intelligens i ansökningar och bedömning	19
Arbetsmetod och dokumentation i bedömningen	20
Reglering och risker	21
Att ge respons på finansieringsansökan	22
Ytterligare information för sökande	26
Vidare läsning	27

Bedömning, makt och ansvar

Syftet med denna guide är att stödja bedömningen av finansieringsansökningar som privata stiftelser och fonder tar emot så att handläggningen är konsekvent, likvärdig och väl motiverad. Anvisningen kan tillämpas i stiftelser av olika storlek och i olika typer av ansökningsomgångar, även utanför stiftelsevärlden.

Bedömningen av finansieringsansökningar är inte ett tekniskt mellanskede utan själva kärnan i stiftelseverksamheten. Där möts stiftelsens syfte och värderingar samt de sökandes arbete, tid och förhoppningar. Även om de som bedömer ansökningarna inte fattar de slutliga besluten om beviljande, utövar de som sakkunniga en betydande, ofta osynlig makt, vars verkningar sträcker sig långt.

I bedömningen avgörs inte bara hur finansieringen fördelas, utan också vilken verksamhet, vilken kunskap, vilken konst, vilket tänkande och vilken växelverkan som får möjlighet att utvecklas. Samtidigt avgränsas de initiativ som lämnas utanför finansieringen. Därför är kvaliteten på bedömningen en central del av stiftelsernas goda förvaltning och av respekten för de sökandes arbete. En lyckad bedömningsprocess gagnar stiftelsen, de sökande och bedömarna samt stöder en positiv förnyelse inom hela stiftelsefältet.

Stiftelsernas bedömning av ansökningar grundar sig på kollegial granskning. Även om systemet med kollegial granskning också har sina brister, tycks det råda enighet om att inget bättre ännu har uppfunnits. En av dess bästa sidor är att ett positivt beslut, utöver pengar, också uttrycker kollegers uppskattning av det egna arbetet. Därmed betyder stiftelsefinansiering mycket mer än bara euro på kontot.

God bedömningspraxis förutsätter tydliga anvisningar och stöd för bedömarna. Det centrala är att stiftelsens syfte, bedömarens roll, jävsfrågor och ansvarsgränser är gemensamma och begripliga för alla som deltar i processen. Detta skapar en grund för en konsekvent och sakkunnig bedömning och därmed också för stiftelsens genomslag.

Bedömning som en del av större helhet

Ofta finns det betydligt fler goda ansökningar än man kan bevilja finansiering. Därför betonas jämförbarhet i bedömningen: en stiftelse tillämpar samma principer och kriterier på alla ansökningar inom en och samma utlysning. Enhetliga grunder styr sakkunnigas bedömningsförmåga, underlättar deras arbete och säkerställer en rättvis behandling av ansökningarna.

Vid bedömningen av finansieringsansökningar kan fullständig neutralitet inte uppnås, utan processen förenar strävan efter objektivitet med en motiverad subjektivitet. Sakkunnigbedömning grundar sig på kännedom om området, omdöme, perspektiv och mod att göra val också när fullständig jämförbarhet saknas. Ansökningar från likvärdiga sökande ställs ofta mot varandra, vilket gör att valet sällan är entydigt. Ändå måste ett beslut fattas.

Alla bedömningsprocesser gynnar vissa perspektiv och faktorer. Därför är det viktigt att identifiera och medvetet minska olika snedvridningar. Olika perspektiv, en öppen diskussion och synliga motiveringar stöder en bedömning som inte enbart bygger på konsensus utan strävar efter en effektiv helhet.

Schemat illustrerar aktörerna i stiftelsernas finansieringsprocess och de frågor som ofta är osynliga. Schemat påminner om att bedömningen inte endast gäller ansökningar och beslut, utan en bredare krets av människor: dem som drar nytta av finansieringen och även dem som blir utanför processen. Experters tysta makt sträcker sig genom hela denna kedja, och just därför bör dess användning granskas öppet och ansvarsfullt.

Stiftelser beviljar många olika former av finansiering till individer, arbetsgrupper, sammanslutningar och institutioner. Finansiering som beviljas till individer för arbete eller projekt har i Finland traditionellt kallats "understöd" (på engelska grant). Benämningen härstammar från [lagen om statliga konstnärsstipendier \(734/1969\)](#) och har etablerats i samband med stöd till konst och vetenskap.

Interna aktörer

Vem utnämns?

Vem utnämndes inte?

**Finansierings-
sökande**

Vem ansöker om finansiering?

Vem avstod från att ansöka om finansiering?

Bedömare

Vem bedömer ansökningarna?

Vem deltar inte i bedömningen?

**Finansierings-
mottagare**

Vem får finansiering?

Vem fick avslag på sin ansökan?

**De slutliga
förmånstagarna**

Vem drar nytta av resultaten?

Vem drar inte nytta av resultaten?

**Rapportörer
och uppföljare**

Vem gynnas av resultaten?

Vem gynnas inte av resultaten?

Källa: Satu Perjo / Co-Consulting, Stiftelser och fonder rf:s jämlikhetsfortbildning 2025.

Under de senaste åren har finansieringsformerna blivit mer mångsidiga, och samtidigt har man diskuterat om termen ”understöd” på ett korrekt sätt beskriver den finansiering som beviljas aktörer inom de kreativa branscherna, eller om termen upplevs som nedvärderande, som ett slags ”fattigunderstöd”. Bland de finlandssvenska stiftelserna använder en del benämningen ”understöd”, andra ”bidrag”, och det råder ingen enighet om vilken term som är bättre. I denna handbok används termen finansiering av samma skäl som den finskspråkiga versionen använder benämningarna ”rahoitus” eller ”säätörahoitus” (inte ”apuraha”). Som mer övergripande begrepp täcker termen bättre dagens finansieringsformer och användningsändamål.

Grundläggande principer för bedömningen

Utgångspunkten för bedömningen är alltid stiftelsens syfte, stiftarens eller donatorns vilja samt målen för utlysningen. Ansökningarna jämförs i första hand utifrån deras innehåll, ämne och genomförbarhet. Ansökningarnas formuleringar anses inte vara avgörande, utan att den väsentliga informationen tydligt framgår av ansökan.

De närmare prioriteringarna för en enskild utlysning (till exempel målgrupp, geografiska avgränsningar, finansieringsformer och eventuella uteslutningar) fastställs alltid i utlysningens villkor. Stiftelsernas utgångspunkt är att inte bevilja finansiering på sociala grunder (även om det finns undantag), utan bedömningen görs utifrån de kriterier som stiftelsen i förväg öppet har fastställt och som sökande känner till, samt utifrån det innehåll som sökandena presenterar i sina ansökningar.

Bedömningsprocessen är noggrant planerad, schemalagd och kommunicerad till experterna i förväg så att de känner till den tillgängliga tiden, metoderna och målen. Stiftelsens styrelse har godkänt processens huvudprinciper och fastställt när och i vilken form experternas utlåtanden ska lämnas till dem för genomgång och omsorgsfullt beslutsfattande.

Bedömningen görs utifrån de kriterier som stiftelsen på förhand har fastställt och kommunicerat till de sökande samt utifrån ansökans innehåll.

Roller och ansvar

Syftet med bedömningen är att ta fram en expertbedömning som underlag för det slutliga beslutsfattandet. Bedömningen kan till exempel utföras av en enskild expert, i en expertgrupp eller i en kommitté vars uppgift är att lägga fram ett förslag för fortsatt beredning. Det egentliga finansieringsbeslutet fattas alltid vid stiftelsens styrelsemöte i enlighet med stiftelselagens krav och stiftelsens praxis. Beslutsansvaret ligger alltid hos stiftelsens styrelse och inte hos de experter som utför bedömningen.

Vid valet av experter ska stiftelsen överväga om deras kompetens och tidsanvändning är tillräckliga i förhållande till utlysningens behov. Experten ska förbinda sig att utföra sitt uppdrag så väl som möjligt, poängsätta eller på annat sätt prioritera ansökningarna, delta i gemensamma diskussioner och möten samt lämna skriftliga kommentarer om ansökningarna på överenskommet sätt. Bedömningsanvisningarna ska stå i proportion till den tid och arbetsmängd som experterna har till sitt förfogande, så att bedömningen är omsorgsfull och inte mekanisk.

Det är god förvaltningspraxis att sträva efter att sammanställa en expertgrupp så att den representerar människor med olika bakgrund på ett så mångsidigt och balanserat sätt som möjligt. Allt fler stiftelser betalar experter en skälig ersättning för den tid de lägger på utvärderingsarbetet – det är ansvarsfullt och bidrar dessutom till att utveckla branschen och stödja kompetensen.

Jäv och opartiskhet hos experten

En experts jäv ska kontrolleras så tidigt som möjligt innan den egentliga bedömningen inleds.

Jävssituationer kan till exempel handla om:

- sökanden är experten själv eller en närstående eller familjemedlem till bedömaren → ansökan behandlas inte alls
- det finns ett arbetsförhållande, ett förtroendeuppdrag eller ett bestämmandeförhållande till sökanden som kan påverkas av utgången av ansökan → beroende på situationen utses en annan expert att behandla ansökan och/eller den jävige deltar inte i beslutsmötet under behandlingen av ärendet
- något annat särskilt närhets- eller bindningsförhållande, eller en situation där en utomstående med fog kan misstänka bristande opartiskhet
- en ”hur det ser ut” situation: om det kan uppstå en uppfattning om att experten står för nära någon sökande, kan detta ge upphov till tvivel om processens tillförlitlighet. I Finland är ett illustrativt exempel på närhet att experten och sökanden har besökt varandra i hemmen – då kan en ”hur det ser ut” situation uppstå. ”Hur det ser ut” situationer kan få hela bedömningsprocessen och därmed stiftelsens verksamhet att framstå som misstänkt. Därför är det klokt att hellre vara överförsiktig än oförsiktig i dessa frågor.

Som princip gäller att jäv hellre ska anmälas för säkerhets skull, även i osäkra situationer. Den som är jävig deltar inte alls i handläggningen, och om ansökan på basis av övriga bedömningar går vidare i processen, ska den jävige lämna mötet under den tid då ansökan behandlas.

Jävsbestämmelserna skyddar bedömningens opartiskhet, inte experten från svåra beslut. Till rollen hör ett ansvar för prövning även i obekväma situationer, och jäv ska inte användas som ett sätt att undvika beslutsansvar.

Kan jag bedöma denna ansökan? Jävsschema

Varje stiftelse kan ha egna jävsanvisningar där dessa frågor preciseras.

Detta schema kan betraktas som en miniminivå för bedömningen av jäv.

1. NIVÅ

Jag & närstående

=

alltid jävig

- jag + partner
- barn + föräldrar
- syskon
- styrelseuppdrag

2. NIVÅ

Bindningar

=

stanna upp och överväg

- uppdrag
- medlemskap i förening / organisation
- ekonomisk fördel
- annan bindning

3. NIVÅ

Bedömningsområde
(eller gråzon)

=

*fråga dig själv:
är jag jävig?*

- samarbete
- "hur ser det ut?"

Kontakta stiftelsens
kontaktperson

Notera
eventuellt jäv

Avstå vid behov från
bedömningen

Genomgång av behörighet och villkor

Innan den egentliga, fördjupade innehållsliga bedömningen som görs av experten, säkerställs att ansökan hör till stiftelsens utlysning och uppfyller dess grundläggande villkor. Sådana fall kan till exempel vara särskilda kriterier som anges i utlysningsvillkoren gällande examina, geografiska avgränsningar eller liknande.

Vid bedömningen kan man också beakta om rapporteringen av tidigare beviljade stipendier har försenats. Försenade rapporter leder inte nödvändigtvis automatiskt till avslag, men ny finansiering kan göras villkorlig så att utbetalning förutsätter att de saknade redogörelserna lämnas in och godkänns.

Före bedömningen säkerställs att ansökan hör till stiftelsens utlysning och uppfyller dess grundläggande villkor.

Konfidentialitet och dataskydd

Expertens arbete är alltid konfidentiellt. Ansökningar, bilagor och personuppgifter ska behandlas omsorgsfullt så att de inte blir tillgängliga för eller diskuteras med utomstående.

I ett elektroniskt bedömningssystem innebär detta i praktiken bland annat följande:

- ansökningsmaterial sparas inte i onödan på den egna enheten och eventuellt nedladdade filer raderas på ett informationssäkert sätt efter avslutad bedömning
- utskrifter undviks; om utskrifter ändå görs ska de förstöras på ett informationssäkert sätt omedelbart efter att bedömningsarbetet har slutförts
- inloggningsuppgifter till bedömningssystemet lämnas inte ut till andra och eventuella misstankar om datasäkerhetsbrister anmäls genast till stiftelsens kontaktperson.

Allmänna innehållsliga bedömningskriterier

Vid bedömningen av ansökningar är det i allmänhet nyttigt att använda samma grundstruktur i alla utlysningar. Följande modell är avsiktligt allmänt hållen:

Relevans och behov

Är ansökan i linje med stiftelsens syfte och utlysningens mål? Är det mål som presenteras i ansökan aktuellt och väl motiverat? Det centrala är att det finns ett tydligt identifierat behov och en motivering för projektet, arbetet eller verksamheten. Aktualitet kan stärka ansökans relevans men räcker inte i sig om kopplingen till utlysningens mål är svag. I bedömningen kan man också beakta hur ansökan förhåller sig till tidigare verksamhet eller till befintlig kunskap och praxis.

Sökandes eller arbetsgruppens kompetens

Har sökanden tillräcklig kompetens och meriter i förhållande till det arbete som ska göras enligt ansökan? Ingår relevanta aktörer och samarbetspartner? I bedömningen beaktas sökandens eller arbetsgruppens kompetens, erfarenhet och tidigare meriter i relation till det arbete som ansökan gäller. Det avgörande är inte den formella behörigheten i sig, utan om sökandena har förutsättningar att genomföra planen på ett framgångsrikt sätt. I tvärvetenskapliga eller omfattande projekt bedöms också om väsentliga roller och ansvar har identifierats samt om nödvändiga samarbetspartner eller experter ingår. I bedömningen kan förmågan att driva projektet ges särskild vikt vid sidan av projektets ambitionsnivå.

Plan och genomförbarhet

Framgår det tydligt av ansökan vad som ska göras, hur det ska göras och vem som gör det? Är tidsplanen och genomförandet trovärdiga? Av ansökan bör det klart framgå hur arbetet konkret ska genomföras och vilken sakkunskap som finns. I bedömningen granskas planens konsekvens, tydlighet och realism. Tidsplanen, arbetsmomenten och ansvarsfördelningen ska vara rimliga i förhållande till projektets omfattning. En god plan visar också att sökanden har reflekterat över möjliga risker och osäkerheter, även om allt inte kan förutses.

Budget och finansieringsstruktur

Är budgeten realistisk och i balans? Har annan finansiering beaktats och är helheten trovärdig? Vid bedömningen av budgeten fästs uppmärksamhet vid om kostnaderna är motiverade och står i rätt proportion till den planerade verksamheten. Budgeten behöver inte vara gjord på detaljnivå, men den ska ge en trovärdig bild av vad finansieringen används till. I bedömningen beaktas även annan finansiering, egen finansiering eller parallella stöd samt helhetens ekonomiska hållbarhet. Den finansiering som beviljas ska i princip vara tillräcklig för att genomföra den presenterade planen eller väsentliga delar av den.

Genomslag och spridning av resultat

Har verksamheten potential att ge genomslag, producera ny kunskap/konst/verksamhet eller att betjäna målgruppen? Är projektet eller dess resultat tillgängliga för så många som möjligt? I bedömningen granskas vilken genomslagskraft projektet eller verksamheten kan ha för målgruppen, på området i fråga eller mer allmänt i samhället. Effekten kan ta sig uttryck på många sätt, till exempel genom uppkomsten av ny kunskap, konstnärliga upplevelser, ny praxis eller ny diskussion. Därtill kan man bedöma hur resultaten är tillgängliga och kan utnyttjas: för vem de är

avsedda och på vilket sätt de kan spridas eller leva vidare efter att projektet har avslutats.

Kvalitet

Kvalitet är ett för stiftelser typiskt men mångdimensionellt bedömningskriterium som ofta består av åtminstone de ovan nämnda kriterierna. Kvaliteten kan inte definieras med ett enhetligt mått, utan får olika betoningar beroende på stiftelsens, utlysningens och det understödda områdets särdrag och prioriteringar. Stiftelsefinansiering *tillkommer* ingen automatiskt, oavsett hur imponerande meritförteckning sökanden har. I stiftelsernas bedömning kan kvalitet sammanfattas så att ansökan är innehållsligt motiverad, ändamålsenlig och genomförs sakkunnigt i förhållande till den kontext där den bedöms. Vid bedömningen av kvalitet kan det också vara nödvändigt att väga förhållandet mellan aktualitet och färdigställande: ibland kan en snabb reaktion i kombination med acceptans av viss ofärdighet vara motiverad, medan noggrann slutbearbetning och långsiktighet i andra fall betonas.

Helhet och samstämmighet

I bedömningen kan man granska hur ansökan förhåller sig till övriga ansökningar inom samma utlysning och till stiftelsens tidigare stödverksamhet. Alla goda ansökningar kan inte nödvändigtvis beviljas finansiering, och därför kan helheten och balansen påverka de slutliga prioriteringarna.

Bedömningsmatris

Vad som bedöms

Vägledande frågor för bedömningen

1. Relevans och behov

Koppling till utlysningens mål och identifierat behov

- Motsvarar ansökan utlysningens syfte?
- Är behovet motiverat och begripligt?
- Är ämnet aktuellt eller på annat sätt betydelsefullt?

2. Sökandes / arbetsgruppens kunskaper

Sökandenas kompetens

- Har sökanden eller arbetsgruppen tillräcklig kompetens och erfarenhet?
- Är roller och ansvar tydligt definierade?
- Är nödvändig sakkunskap identifierad och representerad?

3. Plan och genomförbarhet

Planens tydlighet och realism

- Framgår det av ansökan vad som ska göras, hur och av vem?
- Är tidsplanen trovärdig?
- Är helheten genomförbar med den finansiering som söks?

4. Budget och finansieringsstruktur

Ekonomisk realism och balans

- Är kostnaderna motiverade i förhållande till planen?
- Har annan finansiering beaktats?
- Är helheten ekonomiskt trovärdig?

5. Genomslag och spridning av resultat

Potentiell nytta och tillgänglighet

- Vilken typ av genomslag kan verksamheten ha för målgruppen, för området i fråga eller mer allmänt i samhället?
- För vem är resultaten avsedda och hur är de tillgängliga eller kan utnyttjas?

6. Kvalitet

Nivån på innehållet och hållbarhet i genomförandet

- Är innehållet trovärdigt, omsorgsfullt motiverat och ändamålsenligt?
- Är balansen mellan aktualitet och genomförande motiverad?

7. Helhet och samstämmighet

Ansökans ställning i förhållande till de övriga

- Hur förhåller sig ansökan till de övriga ansökningarna i samma utlysning?
- Stödjer den helheten i utlysningen eller kompletterar den tidigare finansiering?

Matrisen är inte ett mekaniskt poängsättningsschema utan ett hjälpmedel för bedömningen. En enskild styrka eller svaghet avgör inte automatiskt slutresultatet, utan bedömningen grundar sig på en helhetsbild och på utlysningens mål.

Bedömningsmarkeringar (exempelmodell)

Matrisen kan till exempel användas med följande markeringar:

- Stark / rekommenderas
- Måttlig / möjlig
- Svag / rekommenderas inte
- Jäv

Därtill kan en kort skriftlig kommentar (1–3 meningar) antecknas för att motivera helhetsbedömningen.

Stiftelsefinansiering tillhör ingen, även om den sökande skulle ha hur imponerande meritförteckning som helst.

Beviljat belopp och delfinansiering

Den finansiering som beviljas ska i princip vara tillräcklig för att genomföra den presenterade planen eller för att uppnå dess centrala mål. Finansieringsbeloppet sänks i regel inte enbart för att så många som möjligt ska få finansiering från stiftelsen, utan utgångspunkten är att sökanden har bedömt de nödvändiga resurserna så korrekt och realistiskt som möjligt.

Det är dock inte alltid möjligt eller ändamålsenligt att bevilja det sökta beloppet i sin helhet. Det beviljade beloppet kan justeras till exempel när kostnadsberäkningen framstår som tydligt överdimensionerad, när projektets omfattning med goda skäl kan begränsas eller när delfinansiering stödjer genomförandet av projektet utan att dess kvalitet eller genomslagskraft väsentligt försämras.

Om projektet har fått eller håller på att få finansiering från andra finansierare kan detta beaktas vid bedömningen av den totala finansieringen och det belopp som beviljas.

När pengarna inte räcker till för allt måste man våga välja och välja bort.

Hållbarhet och tillgänglighet

Allt fler stiftelser vill veta hur sökanden beaktar frågor om hållbarhet och tillgänglighet i sitt projekt. Att besvara dessa frågor kan vara frivilligt, och syftet med dem kan också vara att väcka sökandens reflektion och uppmuntra till bättre praxis. Beroende på stiftelsen behöver brister inom dessa perspektiv inte nödvändigtvis påverka bedömningen negativt. Däremot kan välmotiverad hänsyn till hållbarhet eller tillgänglighet beaktas positivt i bedömningen, till exempel genom att vissa tilläggs-kostnader godtas (såsom tillgänglighetsarrangemang eller mer hållbara resealternativ).

Artificiell intelligens i ansökningar och bedömning

Sökanden kan använda artificiell intelligens då ansökan utformas, förutsatt att detta sker transparent i enlighet med stiftelsens anvisningar och praxis i ansökningsformuläret. Det har bedömts att användningen av artificiell intelligens kan bidra till att utjämna skillnader i ansökningsprocessen mellan sökande med olika bakgrund.

I bedömningsarbetet är principen att experten inte får föra ansökningsmaterial, i någon form, till externa AI-tjänster (till exempel för sammanfattning eller översättning). Om ansökan inte kan bedömas på grund av språket, kan detta antecknas sakligt i bedömningen.

Arbetsmetod och dokumentation i bedömningen

I bedömningssystemet kan ansökningarna efter jävsbedömning till exempel struktureras i kategorierna ”rekommenderas / möjlig / rekommenderas inte” och vid behov ”överförs till en annan helhet”, enligt den praxis som är mest ändamålsenlig för stiftelsen. Olika poängsättningsmodeller är också praktiska, förutsatt att alla experter har en tydlig uppfattning om hur de används och vad de betyder.

I de skriftliga kommentarerna ska experten motivera sin bedömning så tydligt som möjligt. Som motiveringar räcker det ofta med mellan två och fyra centrala observationer (styrkor, risker, genomförande, budget). Även osäkerhet kan antecknas, om det är motiverat.

Bedömningen kan grunda sig på en enskild experts övervägande eller på flera bedömares synpunkter; i båda modellerna är välavvägda motiveringar och ett medvetet beaktande av flera perspektiv det viktigaste. Användningen av flera bedömare leder inte automatiskt till bättre beslut än en enskild experts bedömning.

Experter är inte alltid eniga om enskilda sökandes meriter, och diskussioner som uppstår ur skilda perspektiv kan vara fruktbara med tanke på utvecklingen av stiftelsens verksamhet – man ska inte vara rädd för att lyfta fram olika synsätt. Av mötesdiskussionerna kan en sammanfattning göras utan att enskilda experters inlägg specificeras.

Stiftelsen kan med goda skäl använda antingen roterande experter eller samma bedömare under flera år; båda tillvägagångssätten har sina styrkor och risker, så länge de identifieras och beaktas under processen. Det viktigaste är att i bedömningen bevara ödmjukhet och komma ihåg att all visdom inte finns inom stiftelsens styrelse. Externa experter tillför beslutsfattandet perspektiv som stärker hela stiftelsen.

Stiftelser offentliggör i regel inte identiteten på de experter de anlitar för att skydda deras opartiskhet och arbetsro. Anonymiteten i bedömningen skyddar bedömaren, men befriar inte från ansvar för en motiverad och omsorgsfull prövning.

Sökanden får i allmänhet inte ta del av stiftelsens interna sammanfattningar eller motiveringar, och stiftelsen är inte skyldig att lämna ut dem. (Se mer om respons s. 22.)

Reglering och risker

Vid beviljande av finansiering följer stiftelsen tillämplig lagstiftning och myndighetsanvisningar (bland annat sanktionsreglering samt reglering om penningtvätt och bekämpning av terrorism).

Om man i bedömningen identifierar indikationer på att ansökan kan vara förenad med sanktionsrisk eller annan rättslig oklarhet, ska ärendet utan dröjsmål överföras till stiftelsens ansvarsperson eller till en jurist för vidare bedömning.

I bedömningsarbetet är principen att en sakkunnig inte får föra över någon del av ansökningsmaterialet till externa AI-tjänster.

Att ge respons på finansieringsansökan

Varje stiftelse fattar sina egna beslut om vilken typ av respons den kan ge och på vilket sätt, med beaktande av verksamhetens karaktär, resurser och ansökningsvolym. Stiftelsens styrelse beslutar om responsrutinerna som en del av stiftelsens förvaltning och verksamhetslinjer.

Antalet och typen av ansökningar som stiftelser tar emot varierar avsevärt. En del stiftelser söker själva upp de projekt de finansierar och behandlar inga öppna ansökningar alls, medan andra stiftelser kan ta emot över 20 000 omfattande ansökningar per år. Därför varierar också möjligheterna att ge respons mellan olika stiftelser.

Att ge respons till sökande är en känslig fråga för stiftelser. Det anses traditionellt vara omöjligt, eftersom det kräver resurser, minskar bedömarens intresse att ta sig an ett allt tyngre arbete och är svårt. Stiftelserna är också rädda för att sökande i fortsättningen ska försöka anpassa sina ansökningar efter stiftelsen på ett schematiskt sätt utifrån responsen, vilket kan begränsa sökandens eget tänkande.

Frågan kan också betraktas ur stiftelsens genomslagsperspektiv: genom att skapa en lätt process för att ge respons kan stiftelsen avsevärt förbättra kvaliteten på de ansökningar den får och deras relevans i förhållande till stiftelsens syfte och mål. Att ge respons kan också stärka en positiv bild av stiftelser som mentorer och finansiärer, öka förtroendet för stiftelsernas processer och hålla stiftelsefinansiering attraktiv som alternativ för många olika typer av sökande.

Bedömningen av finansieringsansökningar är också en lärprocess för sökande. Även om alla goda ansökningar inte kan beviljas finansiering, ökar även kortfattad respons transparensen i bedömningen och den upplevda rättvisan. Den hjälper sökandena att förstå hur ansökan har förhållit sig till utlysningens mål och till andra ansökningar, och stödjer

utvecklingen av ansökningarnas och aktörernas innehåll inför framtida utlysningar.

En lätt form av respons kan minska frustration, misstro och enskilda förfrågningar – när sökandena åtminstone får en allmän uppfattning om bedömningens tyngdpunkter. Samtidigt kan den stärka förtroendet för stiftelsens verksamhet och beslutsfattande, utan att skapa en oskälig merbelastning för bedömarna.

Oberoende av vilken modell som används stödjer tydlig kommunikation om bedömningsprinciperna och ramarna för beslutsfattandet sökandenas förståelse för finansieringsprocessen.

Exempel på lätta responsmodeller

Syftet med allmän respons är att uppmärksamma sökandens arbete och beskriva grunderna för beslutet på en övergripande nivå, inte att göra en detaljerad bedömning av ansökan. Responsen behöver inte vara detaljerad eller individuellt anpassad. Följande modeller har visat sig fungera väl i många stiftelser:

1. Kriteriespecifik allmän respons

Till sökanden kan man som bilaga till beslutet till exempel skicka 3–5 centrala bedömningskriterier och en kort, på förhand fastställd skriftlig bedömning för vart och ett:

Relevans och behov: stark / måttlig / utvecklingsområde

Plan och genomförbarhet: tydlig / delvis oklar / utvecklingsområde

Budget: realistisk / delvis oklar / utvecklingsområde

En sådan respons ger sökanden den vägledning som efterfrågas utan att hela den interna bedömningen öppnas upp.

2. Allmän textrespons

Till ansökan kan fogas en eller två färdigt formulerade meningar som bedömarens kan välja genom att kryssa för ett av flera färdiga alternativ.

Till exempel:

Ansökan bedömdes vara av hög kvalitet, men i denna utlysning placerades den inte bland de ansökningar som beviljades finansiering, eftersom vi utifrån helheten prioriterade andra mål.

Ansökans mål var intressanta, men planen för genomförande var delvis oklar i förhållande till den finansiering som söktes.

Ansökan hörde till de bästa i omgången, men de tillgängliga medlen räckte inte till för alla som placerade sig i topp.

Färdiga formuleringar minskar tolkningsskillnader och bidrar till en jämn och konsekvent ton.

Varje stiftelse avgör själv om den ger respons på ansökningar.

3. Personlig respons via bokningsbar telefontid

Flera stiftelser har med gott resultat prövat på förhand avgränsade personliga återkopplingssamtal. Denna modell betjänar särskilt sökande som vill utveckla sin ansökan på längre sikt.

Väl beprövade metoder:

- telefontider bokas via en separat elektronisk bokningskalender som stiftelsen i förväg har lagt in tider i, vilket minskar den administrativa belastningen,
- samtalets längd är begränsad (till exempel 10–15 minuter),
- responsen fokuserar på ansökans helhet och utvecklingsområden, inte på detaljer,
- samtalet är inte ett överklagande och påverkar inte det fattade beslutet.

Personlig respons kan minska antalet senare kontakter och avsevärt förbättra sökandenas upplevelse i förhållande till den tid som används. Den som ger respons behöver inte vara expert inom ett specialområde, utan kan vara en anställd vid stiftelsen som har tillgång till bedömarnas kommentarer eller minnesanteckningar från diskussionerna.

Vad som inte utlovas med respons

När respons ges är det viktigt att tydligt klargöra att:

- stiftelsens beslut inte kan överklagas och att det faktum att respons ges inte innebär att finansieringsbeslutet ändras,
- responsen är allmän till sin karaktär och inte omfattar alla nyanser i bedömningen,
- den inte innebär att ansökan automatiskt är starkare i nästa utlysning,
- finansieringsbeslut alltid fattas i relation till helheten i den aktuella utlysningen.

Om kommunikationen kring stiftelsernas finansieringsbeslut och om stödet till mottagare av finansiering i ett bredare perspektiv, se vår guide [Esimerkkejä säätiön viestinnästä](#).

Ytterligare information för sökande

Stiftelsen bör på sin webbplats i anslutning till utlysningssinformationen på ett tydligt och informativt sätt redogöra för alla väsentliga uppgifter som gäller utlysningen, dess kriterier och tidsplaner.

Sökande kan hänvisas till Stiftelser och fonder rf:s webbplats [riktad till dem som söker finansiering](#), där praktiska tips och bakgrundsinformation om hur man ansöker om stiftelsefinansiering har samlats. På webbplatsen finns också information och [kontaktuppgifter till andra finansiärer](#).

Vidare läsning

[God stiftelsepraxis](#)

[God förvaltning i stiftelser](#)

[God informationshantering i stiftelser](#)

[Esimerkkejä säätiön viestinnästä \(på finska\)](#)

[God vetenskaplig praxis](#)

[Nationell rekommendation för forskarbedömning \(på finska\)](#)

[Etiska anvisningar för konst- och kulturbranschen](#)

Exempel på sökandenas frågor (på finska):

[Hakijat kysyvät, säätiöt vastaavat](#)

Exempel på bedömarens arbete (på finska):

[Arvioija näkee hakemusten työn](#)

Exempel på en stiftelse (på finska):

[Miten Nesslingin säätiön rahoittamat hankkeet valitaan?](#)

Vid utarbetandet av anvisningarna har man bland annat bekantat sig med praxis hos Finska Kulturfonden, Konestiftelsen, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Svenska kulturfonden.